

Støvring Vandmølle – kort fortalt

Skrevet af Niels Nørgaard Nielsen med afsæt i Hans Gjedsted bog ”... et lille bidrag til Støvrings Historie”.

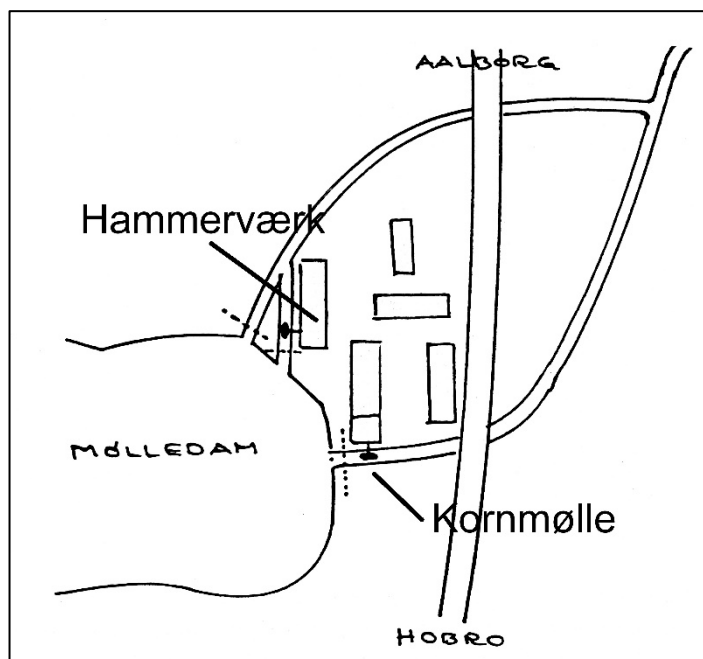
Arkæologer i færd med udgravning af resterne af stampemøllen

I forbindelse med vejarbejdet foranlediget af etableringen af den nye Klepholmbro skulle der i foråret 2021 etableres et forsinkelsesbassin i området mellem Hobrovej og Svømmehallen. På dette område lå før i tiden Støvring Vandmølle, og det er netop resterne af denne, arkæologer fra Aalborg historiske Museum afdækkede og registrerede, inden entreprenørmaskinerne endegyldigt kunne slette alle spor af denne Støvrings første industri.

i en arvesag. Dette viser, at vandmøllen har eksisteret på stedet i en ukendt årrække før. Møllens historie kan i de følgende århundreder følges gennem arvesager og andre dokumenter, hvilket vil være alt for omfattende at komme ind på her. En detaljeret gennemgang kan læses i Hans Gjedsted bog ”... et lille bidrag til Støvrings historie”.

Første gang Støvring Vandmølle nævnes i retsdokumenter er i 1268

En vandmølle var før i tiden en virksomhed med mange funktioner, inklusiv et almindeligt landbrug. Mølledammens fisk gav indtægter, men det, der først og fremmest gav indtægt og højere status end landsbyens øvrige befolkning, var mølleriet. I det efterfølgende tages der udgangspunkt i forholdene efter år 1800.

Hans Gjedsteds skitse om bygningernes placering i Støvring Vandmølle

Fra den opstemmede mølledam blev vandet delt i tre med hver deres stigbord til regulering af vandmængden. Den ene del blev ledt til vandmøllen, der trak kværnen til formaling af korn.

Denne del var i sydenden af bedriftens største hus, der foruden mølleri også rummede beboelseshuset, der var stort og veludstyret i forhold til Støvrings øvrige beboelseshuse.

Den anden del af vandet blev ledt til stampemøllen. Denne del var i et selvstændigt hus, der lå tættest ved, hvor nu Svømmehallen er beliggende.

Det tredje afløb var det, der bortledte overskudsvandet og stort set

er identisk med bækken, der ses nu om dage langs opgangen til Svømmehallen. Foruden de to møllehuse var der også på bedriften opført en lade og andre mindre bygninger.

Fra gammel tid var mølleriet et privilegeret erhverv, således at bønder indenfor et fastsat område skulle lade deres korn male ved områdets mølle. I det, der var Støvring Kommune, kan konstateres, at der gennem tiderne har eksisteret ikke mindre end 18 vandmøller, der dog ikke alle har eksisteret på samme tid. Når bønderne fik malet deres korn, skulle mølleren have sin løn "tolden", der var fastsat til en attendedel af kornet. Her opstod tit tvister, idet møllerne ofte blev beskyldt for at tage en større del end det lovlige. Møllerne beskyldte på den anden side ofte bønderne for at levere dårligt korn iblandet skidt og avner.

Stampemøllen blev 1874 omdannet til et hammerværk, der udviklede sig til et egentligt smedeværksted, hvor der fremstilledes skovle, spader, river, grebe og lignende. Virksomheden gik så godt, at der i 1884 blev bygget et større værksted, og de gamle møllehjul blev erstattet af langt mere effektive turbiner. Senere kunne disse ikke levere kraft nok til, hvad der nu måtte betragtes som en egentlig fabrik, og blev suppleret med en dieselmotor. Virksomheden blev nu i reklamerne omtalt som "Støvring Hammerværk & Maskinfabrik" og var leveringsdygtig i "agerdyrknings- og haveredskaber, knive af bedste engelsk støbestål med fuldstændig garanti leveres til alle slags maskiner".

Leif Rafns maleri af Støvring Vandmølle 1950

Regnvandsbassinet med Støvring Multihus i baggrunden. Den røde pæl markerer, hvor hammerværket lå, den grønne kornmøllen

Landbrugsdelen af virksomheden blev af mindre og mindre betydning og blev på samme tid endegyldigt afviklet og skilt fra til en selvstændig ejendom kaldet Møllegården, mens kornmøllen og maskinfabrikken fortsatte. Landbrugs-krisen i begyndelsen af 1930'erne medførte dog på grund af for lille omsætning, at maskinfabrikken lukkede.

Kornmøllen fortsatte en årrække, men efterhånden som landmændene selv fik kværne, trukket af hestegange, vindmøller, petroleumsmotorer og efterhånden elektricitet, blev også denne del opgivet, hvilket skete i 1958, da der kun var en håndfuld brugere tilbage.

Mølledammen blev omdannet til fiskedamme, møllehusene revet ned og erstattet af en stålmøbelfabrik og siden en glasfiberfabrik.

Da fiskedammene i 1968 blev nedlagt, blev området fyldt op og tennisbaner anlagt på stedet.

Hvor vandmøllen lå, blev i 2021 anlagt et regnvandsbassin.